

ANKASAM

bülten

16 OCAK 2022
SAYI: 2022/02

Birleşik Arap Emirlikleri'nin Orta Asya Politikası: İşbirliğine Dayalı Yapıcı Bir Yaklaşım

03

Lukaşenko'nun
Açıklamasının Dinamikleri
ve Özbekistan

06

Bosnalı Sırpaların
Devlet İnşa Yönetimi

İÇİNDEKİLER

ANKASAM ANALİZ

03 Lukaşenko'nun Açıklamasının Dinamikleri ve Özbekistan
Emrah KAYA

06 Bosnalı Sırp'ların Devlet İnşa Yöntemi
Gözde KILIÇ YAŞIN

Birleşik Arap Emirlikleri'nin Orta Asya Politikası: İşbirliğine Dayalı Yapıcı Bir Yaklaşım
Dr. Doğan BAŞARAN

HABER – ANALİZ

03 Washington-Moskova Hattında Güvenlik Taahhütleri Diplomasisi
Sibel MAZREK

BASINDA ANKASAM

15 Medya

DERGİLER

17 Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi

Bölgesel Araştırmalar Dergisi

Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 20 06880,
Çankaya – Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 474 00 46 | Faks: +90 312 474 00 45 E-posta:
info@ankasam.org

Tasarım-Dizgi: Esra KARADAĞ

Bu yayının tüm hakları Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'ne (ANKASAM) aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek yapılacak makul alıntılar dışında ANKASAM'ın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Bu çalışmada yer alan görüş ve değerlendirmeler yazarına ait olup, kurumsal olarak ANKASAM'ın resmi görüşünü yansıtmaz.

ANKASAM ANALİZ

Lukaşenko'nun Açıklamasının Dinamikleri ve Özbekistan

Emrah KAYA
ANKASAM
Dış Politika Uzmanı

2022 yılının ilk günlerinde Kazakistan'da ekonomik gerekçelerle başlayan protestolar, kısa süreç içerisinde şiddet eylemlerine dönüşmüştür. Bu süreçte Orta Asya ülkelerinin söz konusu protestolardan etkileneceğine dair bir algı oluşmuştur. Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'nün (KGAÖ) Kazakistan'da yaşanan olaylarla ilgili 10 Ocak 2022 tarihinde düzenlediği olağanüstü toplantıda Belarus Devlet Başkanı Aleksander Lukaşenko, "Kazakistan'da alınması gereken dersleri, öncelikle Özbekistan'ın öğrenmesi gerekiyor. Aldığımız bilgilere göre, gözlerini şimdi Özbekistan'a çevirmiş durumdalar." demiştir.[1]

Lukaşenko'nun konuşması dikkatle incelendiğinde, aslında bunun Moskova'nın görüşleri olduğu söylenebilir. Buradaki hedef, aslında Özbekistan değil; Özbekistan bağlamında Türk Dünyası, Orta Asya ve daha genel anlamda Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) coğrafyasıdır. Moskova, tekrar BDT coğrafyasında hegemonyasını inşa etmeye çalışmaktadır. Lukaşenko ise bunu dile getirmiştir.

Normal şartlarda Moskova, terör gibi tehdit söylemleriyle ülkeleri kendisine bağımlı kılmak istemektedir. Bu bağlamda Kazakistan'daki eylemler vesilesiyle Özbekistan'a yapılan çağrı üzerinden diğer devletlerin Rusya'yla yakın işbirliğine davet edilmesi söz konusudur. Lakin bu noktada unutulması gereken bir ayrıntı vardır.

Başta Kazakistan ve Özbekistan olmak üzere bölge devletleri; bağımsızlıklarını, egemenliklerini, toprak bütünlüklerini ve üniter yapılarını korumak istemektedir. Özbekistan da bunu yapma gücüne sahip olduğunu ve kimseye muhtaç olmadığını belirtmektedir. Zira Özbekistan'da merkez ve çevre; yani yönetim ile toplum arasında güçlü bir birliktelik vardır. Tehditlere karşı Özbek yönetiminin ve halkının gösterdiği yekpare duruş, Taşkent'in en güçlü yanıdır. Kuşkusuz Taşkent yönetimi, Lukaşenko'ya bu sözleri kimin söylettirdiğinin farkındadır.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev, 13 Ocak 2022 tarihinde Güvenlik Konseyi toplantısında ülkesine yönelik yapılan açıklamaya ilişkin şunları söylemiştir:[2]

"Geçen gün bazı devletlerin liderleri tarafından Özbekistan'ın Kazakistan'da yaşananlardan ders alması gerektiğine dair mantıksız açıklamalar yapıldı. Bölgedeki durumu, tüm zorlukları ve güvenlik tehditlerini yakından izliyoruz. Herhangi bir tehdide uygun şekilde yanıt vermek için gerekli potansiyele ve güce sahibiz."

Bu bağlamda aşağıdaki görsel, dünyanın en güçlü 51. ordusuna sahip olan Özbekistan'ın gücü ve caydırıcı potansiyeli hakkında fikir vermektedir.

Görsel 1: Rakamlarla Özbekistan Ordusu

Üstelik Taşkent yönetimi, tehditlere karşı askeri kapasitesini artırma noktasında da mühim adımlar atmaktadır. Ülkenin istikrarlı bir şekilde kalkınmasının, barış ve huzur ortamında gerçekleşebileceğini bilen Taşkent yönetimi, yeni teknolojilerin kullanılması, hava savunma sisteminin güçlendirilmesi, bilgi güvenliğinin sağlanması, askeri personelin eğitilmesi ve moralinin artırılması çerçevesinde çok boyutlu bir politikayı hayata geçirmektedir.[3]

Aslında Lukaşenko'nun konuşması, Türk Devletleri Teşkilatı bazında da Kremlin'in gerçek niyetini göstermiştir. Burada özellikle Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Maria Zaharova'nın Türkiye'ye yönelik "Türk yetkililerin kötü niyetli söylemlerden şiddetle kaçınmalarını bekliyoruz" şeklindeki sözleri dikkat çekmektedir.[4] Ayrıca Zaharova'nın "Kazakistan için trajik, zorlu ve olağanüstü bu durum, çabaların birleştirilmesini gerektiriyor ve 'bulanık suda balık yakalama' fırsatı olarak görülmemeli" ifadeleri ile suçlayıcı bir tutum takındığı görülmektedir.[5] Lakin ne Türkiye'nin ne de Türk Devletleri Teşkilatı'nın Kremlin'in iddia ettiği gibi saldırgan ve emperyal bir yaklaşımı bulunmamaktadır. Ortada böyle bir amaç olmamakla birlikte Türk Devletleri Teşkilatı, Türk Dünyası 2040 Vizyonu Stratejik Belgesi'nde şeffaf bir örgüt olarak hem üye ülkeler arasındaki dayanışmayı güçlendirme hem de diğer aktörlerle ilişkileri geliştirme hedefiyle hareket ettiğini açıklamıştır. [6]

"Diğer yandan Moskova'nın kendi bölgesel hegemonyasını tesis etmeye askeri ve iktisadi kapasitesinin yetmeyeceği ortadadır."

Kısacası Türkiye ve Türk Dünyası, ortak çıkar ve karşılıklı saygı çerçevesinde uzun vadeli bir süreç başlatmıştır. Bu sürecin en önemli araçlarından biri ise Türk Devletleri Teşkilatı'dır. Moskova'nın söz konusu tepkileri nedeniyle herhangi bir geri adım atılmayacağı aşikardır. Ayrıca bölgenin de barışçıl bir entegrasyon sürecine ihtiyacı vardır. Türk Devletleri Teşkilatı da bu kapsamda yola çıkmıştır ve artık geri dönüşten bahsedilemez.

[1] "Belarus Devlet Başkanı Lukaşenko: "Kazakistan'dan Sonra Sırada Özbekistan Var", Ulusal Kanal, <https://www.ulusal.com.tr/dunya/belarus-devlet-baskani-lukashenko-kazakistan-dan-sonra-sirada-ozbekistan-var-h297203.html>, (Erişim Tarihi: 15.01.2022).

[2] "Shavkat Mirziyoyev: We have the Power to Adequately Respond to Any Threat", Uzreport, <https://uzreport.news/politics/shavkat-mirziyoyev-we-have-the-power-to-adequately-respond-to-any-threat>, (Erişim Tarihi: 15.01.2022); "Shavkat Mirziyoyev Commented Lukashenko's Remarks", The Tashkent Times, <https://tashkenttimes.uz/national/8177-shavkat-mirziyoyev-commented-lukashenko-s-remarks>, (Erişim Tarihi: 15.01.2022).

Diğer yandan Moskova'nın kendi bölgesel hegemonyasını tesis etmeye askeri ve iktisadi kapasitesinin yetmeyeceği ortadadır. Çünkü Rusya, "Eski Rusya"; Türk Dünyası da "Eski Türk Dünyası" değildir. Bu durum göz ardı edilmemelidir. Yani Kremlin'in söylemleriyle kapasitesi örtüşmemektedir. Kuşkusuz bu durum, Rusya'ya zarar verecektir. Bu noktada Lukaşenko'nun açıklaması da Moskova'nın bir anlamda bölge devletleriyle olan ilişkilerine zarar vermiştir. Zira yaşanan gelişmeler, Rusya'nın hırslarını gözler önüne sermiştir. Bunu da en iyi Moskova bilmektedir.

Lukaşenko'nun konuşması, Taşkent ile Moskova arasında dünya kadar KGAÖ'ye gözlemci üyelik opsiyonu da dahil konuşulan seçeneklere darbe vurmuştur. Taşkent'ten yapılan açıklamalara bakıldığında, Özbekistan'ın güvenliğini sağlama noktasında sahip olduğu gücü ve kararlılığı ortaya koyduğu söylenebilir.

Özbekistan, 30 yıldır bağımsız olsa da bin yıllara dayanan geçmiş ve devlet aklıyla topraklarında yaşanan güvenlik sorunlarını bertaraf edebilmiştir. Afganistan gibi güvenlik sorunlarının bulunduğu bir ülkeye sınırı olan Özbekistan, günümüzde de çeşitli tehditlere karşı etkili bir mücadele ve yapıcı bir politika ortaya koymaktadır. Bu da Moskova ve Minsk'in Taşkent'i fazla küçümsediklerini göstermektedir. Lakin sahadaki gerçeklik tam tersidir.

yoyev-commented-lukashenko-s-remarks, (Erişim Tarihi: 15.01.2022).

[3] "Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev Hava Savunma Sisteminin Güçlendirilmesi Talimatını Verdi", ANKASAM, <https://www.ankasam.org/ozbekistan-cumhurbaskani-sevket-mirziyoyev-hava-savunma-sisteminin-guclendirilmesi-talimatini-verdi/>, (Erişim Tarihi: 15.01.2022).

[4] "Rusya'dan Ankara'ya Kazakistan Uyarısı: 'Kötü Niyetli' Açıklamalardan Kaçın", Euronews, <https://tr.euronews.com/2022/01/13/rusya-dan-ankara-ya-kazakistan-uyar-s-kotu-niyetli-ac-klamalardan-kac-n-n>, (Erişim Tarihi: 15.01.2022).

[5] "Zaharova: KGAÖ Barış Güçlerini 'İşgalci' Olarak Görenler, Kazakistan'ın Egemenliğine Saygı Duymuyor", Sputnik, <https://tr.sputniknews.com/20220113/zaharova-kgao-baris-guclerini-igalci-olarak-gorenler-kazakistanin-egemenligine-saygi-duymuyor-1052720216.html>, (Erişim Tarihi: 15.01.2022).

[6] "Türk Dünyası 2040 Vizyonu", Türk Devletleri Teşkilatı, <https://www.turkon.org/assets/pdf/haberler/turk-dunyasi-2040-vizyonu-2396-98.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.01.2022).

ANKASAM ANALİZ

Bosnalı Sırpların Devlet İnşa Yöntemi

Bosna Hersek Savcılığı, anayasal düzenin ihlali olduğu gerekçesiyle Sırp Cumhuriyeti'nin Bosna Hersek devlet kurumlarından çekilme oylaması için bir soruşturma başlatmıştır.[1] Sırp Cumhuriyeti'ndeki muhalefet partilerinin temsilcileri için celp yayınlanmış, ifadelerin toplanması büyük ölçüde tamamlanmıştır. Sırp siyasilerin savcılıktaki ifadeleri sonrasında yaptıkları basın açıklamaları, Sırp Cumhuriyeti'nin Bosna Hersek'ten ayrılması konusunda, aşırı milliyetçi olarak tanımlanan Milorad Dodik'le pek de farklı düşünmediklerini göstermektedir. Dahası Dodik, sadece Rusya ya da Sırbistan tarafından değil; Boşnakların milli kimliğini kabul etmeyip, inatla onları Müslüman olarak tanımlayan pek çok kesimden de destek görmektedir.

Bosna Hersek'in iki idari biriminden olan Sırp

Cumhuriyeti'nin idari merkezi olan Banja Luka'da Sırp Ulusal Meclisi, 11 Aralık 2021 tarihinde olağanüstü toplanıp Bosna Hersek devlet kurumlarından ayrılmayı oylamıştı.[2] Oturumda, altı ay içinde, Sırp Cumhuriyeti hükümeti güvenlik, savunma, vergi idaresi ve yargı sistemini düzenleyen mevzuat ve düzenlemelerin oluşturulmasını ve Banja Luka'nın Sırp Cumhuriyeti'nin başkenti olmasını da öneren yeni bir anayasa taslağı hazırlanmasına 49 vekilin oyuyla karar verilmişti.

Muhalefetteki Sırp Demokrat Partisi (SDS) lideri olan ve 2000-2002 yılları arasında Sırp Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2002-2003 döneminde ise Bosna Hersek Başkanlık Konseyi'nin Sırp üyesi olan Mirko Sarovic, savcılığa davet edilmesinin yasallığını tartışmaya açmadan Sırp Parlamen-

Gözde KILIÇ YAŞIN
ANKASAM
Avrasya Uzmanı

tosu'nun ilgili oturumu hakkında ifade vermiştir. Mirko Sarović, Dodik'in en güçlü rakibidir. Sarović ve partisi, 10 Aralık 2021 tarihli oturumda kısmen çekimser kalmıştı. Sarović, süreç için hazırlıksız olduğunu düşündükleri için oy vermemeyi tercih ettiklerini söylemektedir. Sarović açıkça Bosna Hersek devletinden ayrılma haklarının olduğunu ama yöntem konusunda Dodik'le aynı yönde düşünmediklerini ifade etmektedir.[3] 2005, 2006 ve 2010 yıllarında da Bosna Hersek devletine yetki devrine karşı olduğunu ve bu tutumunu sürdürdüğünü söylemektedir.[4] Özetle Sarović, yetkilerin Sırp Cumhuriyeti'ne iade edilmesini tartışılmaz bulduğunu; ancak önce Sırp Cumhuriyeti'nde bu konuda bir uzlaşya varılması gerektiğini ifade etmektedir.

Sırp Sosyalist Partisi Genel Başkanı Goran Selak da aynı soruşturma kapsamında tanık olarak ifade verdikten sonra yetkilerin iadesi konusundaki oylamaya parti olarak katılmadıklarını, hangi yetkilerin anayasaya aykırı şekilde devredildiğini ve hangi prosedürle Sırp Cumhuriyeti'ne geri dönebileceğini konuşmak gerektiği kanaatinde olduklarını söylemiştir.[5] Selak, Savcılığa Bosna Hersek içinde istikrarlı bir Sırp varlığı için Sırp Cumhuriyeti'nin kurumlarını güçlendirmekten yana olduğunu ifade ettiğini açıklamıştır.[6] Selak da zamanlama ve yöntemin tartışılması gerektiğini savunmakta ve yapılan oylamanın anayasal düzene saldırı olmadığını düşünmektedir.[7]

Sırp Cumhuriyeti Ulusal Meclisi Başkanı Nedeljko Čubrilović, anayasal düzene yönelik saldırı iddiasıyla ilgili olarak Bosna Hersek Savcılığı'ndan bir duruşma için davet almadığını açıklamış; Sırp Cumhuriyeti'nin anayasal çerçeve ve yetkilerin ötesine geçmediğinin kesin olduğunu da eklemiştir.[8] Čubrilović, Sırp Parlamentosu'nun 30. yıl dönümü münasebetiyle Banja Luka Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından düzenlenen Ulusal Meclis konulu 21 Aralık 2021 tarihli toplantıya da katılmıştır. Toplantıda Čubrilović, Sırp halkının hayatta kalması, kendi kaderini tayin etmesi ve devlet inşa eden bir topluluk olarak Sırp Cumhuriyeti'nin kurulması için verilen mücadelede, Sırp Ulusal Meclisi'nin rolünün hayati önem taşıdığını söylemiştir. [9]

Dodik'in danışmanı Radovan Kovacević de muhalefet temsilcilerinin soruşturmaya çağrılmasını ve onların da ifade vermeye gitmesini talihsizlik olarak değerlendirmiştir. Kovacević'e göre, Sırp Cumhuriyeti vatandaşlarının iradesini temsil eden kişilerin soruşturulması, Bosna Hersek Savcılığı'nın Sırp Cumhuriyeti ve kurucu halk olan Sırplarla hesaplaşmak için siyasi bir araç olarak kullanıldığını ispatlamaktadır. Sırp Cumhuriyeti'nin e Dayton Anlaşması uyarınca kendilerine ait olan hakların geri verilmesini

istediğini, ifade etmiştir.[10] Dodik de daha önce "Bosna-Hersek Yüksek Yargı ve Savcılık Kurulu, anayasaya aykırı bir organdır" diyerek kurumun Yüksek Temsilci tarafından Dayton karşıtı davranışlar temelinde oluşturulduğunu iddia etmiştir.[11] İlgili soruşturma hakkında ise aslında kendilerinin anayasayı savunduklarını ifade etmiştir. Ayrıca sözlerine "Müslüman yargıçların hikayesini bırakın, planımızda tutarlıyız ve dışarıdan gelen itirazlarla durdurulamayız" diyerek devam etmiştir.[12] Oylamaya katılmayan siyasi partileri ise eleştirmiş ve en büyük ihanetin Sırp Cumhuriyeti'nin yetkilerini geri kazanmasına karşı çıkmak olduğunu söylemiştir.[13]

Bosnalı Sırp siyasilerin ifadeleri, Batı medyasında "arsız milliyetçi" olarak tanımlanan Milorad Dodik'in Sırp Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı konusundaki fikirlerinde yalnız olmadığını göstermektedir. Herhangi bir şekilde Dodik'in yerini bir başka Sırp siyasinin alması, Sırp Cumhuriyeti'nin ayrılma taleplerinde değişiklik yaratmayacaktır. Esasen bazı hususlarda ağız birliği yapılmış, Batı'ya ülke gerçeğinin dayatılması anlamını taşımaktadır. Çünkü Batı kurumlarının Kıbrıs haricindeki sorunlara çözüm arayışı sahadaki fiili duruma uygun şekilde gerçekleşmektedir. Sırp Cumhuriyeti, Dayton Anlaşmasıyla ayrı bir devletin bir federasyona katılması şeklinde dizayn edilmiştir.

Açıkçası Bosnalı Sırlara böylesi bir hukuki zemin, 1995 yılında hediye edilmiştir. Muhalefetteki Sırp siyasi liderler, Bosna Hersek devletinden ayrılma konusunda meclis oturumu yapmasını ve oylamayı, anayasal düzene saldırı olarak görmemektedir. Bu durumda anayasada ayrılma hakkının düzenlendiğini düşünüyor olmalılar. Oysa böyle bir düzenleme bulunmamaktadır. Ne var ki Bosna Hersek devlet kurumlarının oluşturulması sürecinde yetkiler, merkezi devlete Sırp Cumhuriyeti Parlamentosu'nda yapılan oylamayla devredilmiştir. Kâğıt üstünde olan şudur: 30 Ekim 2003, 5 Aralık 2003, 25 Şubat 2004, 11 Mart 2004 ve 30 Ağustos 2005 tarihli meclis oylamalarıyla alınan yetki devri kararları, 11 Aralık 2021 tarihinde geri çekilmiştir.

Muhallif siyasiler sadece zamanlama ve yöntemin birlikte belirlenmesi gerektiği itirazlarını öne sürmektedirler. Burada, Sırp toplumunun ayrılıkçı yapısının yansıması da görülmektedir. Zira siyasiler, Bosna Hersek'in parçası olarak kalmayı doğru buluyor olsalar bile, bunu ifade ettiklerinde oy kaybına uğrayacaklarını bilmektedirler. Dodik de yönetime geldiği ilk zamanlarında Batılı kurumlarla işbirliği yapan, istenenden daha fazla savaş suçlusunu teslim eden bir siyasiydi. Ayrılıkçı retoriği kullandığında oylarını arttırdığını fark edince siyasi çizgisini ayrılıkçılık zemininde oluşturmuştu. Kaldı ki bugünün koşullarına ulaşabilmiş bir Sırp

topluluğunun Bosnalılık fikrine sadakat göstermesi beklenemez. Konjonktür de kendini diğerinden farklı hisseden grupların dev-letleşmeye gitmesini mümkün kılar yönde olduğu için Bosnalı Sırp bir siyasinin bunun tersine bir pozisyonu savunma gerekçe-esi kalmamıştır. Siyasi oluşumlarda her zaman belirleyici olanın “önceki hukuk” olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır. Bosnalı Sırlar, bugünün “önceki hukukunu” 1995 yılında sağlamıştır. Burada da en büyük desteği Batı’dan görmüşlerdi. Bunu Milošević, Karadzic ve Mladić’in mahkemedeki ifadelerinde görmek mümkündür.

Diğer taraftan Bosnalı Sırlar, Batı’yla çatışma alanını eski Sovyet coğrafyasından Balkanlara çekmek isteyen Rusya ve Asya-Pasifik’teki ilgiyi Balkanlardaki karışıklıklarla dağıtmayı ter-cih eden Çin dışında, İslamofobi etkisindeki kimi Avrupa ülkeler-inden de destek görmektedir. Ayrıca Bosna Hersek’teki olası sınır değişikliğinin tetikleyeceği harita yenilemelerinden faydalan-mayı planlayan diğer bazı ülkelerin desteği de söz konusudur. ABD, İngiltere ve birkaç AB üyesi Dodik ve Sırp Cumhuriyeti’ne yönelik yaptırım kararları açıklasa bile, Dodik’in cebinde buradan doğacak kayıpları misliyle kapatabilecek destek vaadi bulun-maktadır.

Sırp yönetiminin parçası olan siyasiler savaş seçeneğine mümkün olduğunca direneceklerdir. Bunun için Sırp basınında Müslüman saldırganlar haberlerinin artacağı öngörülebilir. Sırp yönetimi ise hukuk ve diplomasiyi zorlayarak mevcut kazanım-larını geliştirmeye ve bağımsızlığa yürümeye çalışacaklardır. Dodik’in de tüm açıklamalarını Dayton Anlaşması ve anayasaya uyumlu davrandıkları vurgusuyla yapması, planlarının huku-ki zeminde yürümek olduğunu göstermektedir. Sırp yönetimi, Dayton Anlaşması’nın uygulanmasıyla ortaya çıkan her türlü yeni durumu reddetmektedir. Ancak Dayton Anlaşması’nın ka-zanımlarını istemektedir. Bu talebi Savcı Vekili Oleg Čavka da dile getirmektedir.[14] Buradan Sırların hukuki durumlarını, Day-ton Anlaşması’nın imzalandığı 14 Aralık 1995 tarihine döndürmek istedikleri anlaşılmaktadır. Ortada bir Sırp Cumhuriyeti yokken Dayton Anlaşması’yla böyle bir tüzel kişilik hayat bulmuştur. Yugoslavya’nın sadece cumhuriyetlerine ve mutlaka mevcut sınırlarla bağımsızlık ilanlarına cevaz verilmişken,[15] Dayton An-laşması, ortaya çıkardığı Sırp Cumhuriyeti’ni Bosna Hersek Fed-erasyonu’yla bir devlet çatısı altında birleştirerek bu kurala da bir yan yol yaratmıştır. Özetle Bosnalı Sırp siyasiler, kendilerini hukuk kazanımları üzerinden bağımsız bir devlete ilerlemenin son aşamasında görmektedirler.

Uygulanan soykırım ve katliamlar karşısında sessiz kalan dün-yanın Boşnaklara huzur içinde yaşayacakları bir vatan borcu vardır. Ancak Sırların soykırım ve etnik temizlikle aldığı toprak-ların onlarda kalmasına izin vereneler ve yapılan anlaşmay-la Bosna Hersek içinde bir cumhuriyet yaratanlar, şimdi Dodik

karşısında “çaresiz kalmış” gibi görünmektedirler...

[1] Bosna Hersek yasalarına göre, anayasal düzene saldırı suçunun cezası 5 yıl hapidir. [2] Oylanan maddeler için bkz. “Zaključci Na Više Nivoa: Skupština Republike Srpske usvojila odluku o vraćanju nadležnosti”, Novosti, <https://www.novosti.rs/republika-srp-ska/vesti/1064990/skupstina-usvojila-odluku-vracanju-nadleznosti>, (Erişim Tarihi 10.12.2021).

[3] “Шаровић саслушан у Тужилаштву БиХ; Враћање надлежности Српској није спорно већ припрема сједнице НСПС”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=457426> (Erişim Tarihi 21.12.2021); “Počeo Pravosudni Progon Lidera RS! U Tužilaštvu BiH formiran predmet o posebnoj sednici NSRS o vraćanju nadležnosti”, Novosti, <https://www.novosti.rs/republika-srpska/vesti/1068146/poceo-pravosudni-progon-lidera-tuzi-lastvu-bih-formiran-predmet-posebnoj-sednici-nsrc-vracanju-nadleznosti>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[4] “Šarović saslušan u Tužilaštvu BiH zbog sjednice NSRS-a: Mislim da to nije bio napad na Ustav”, Klix, <https://www.klix.ba/vijesti/bih/sarovic-saslusan-u-tuzilastvu-bih-zbog-sjednice-nsrc-a-mislim-da-to-nije-bio-napad-na-ustav/211221044>, (Erişim Tarihi 21.12.2021); Oylamadan önceki gün katıldığı BN televizyonununbir yayınında da Šarović, partilerinin devredilen yetkiler konusundaki görüşlerini kamunun bilmesini istedikleri için oturma katılacaklarını açıklamıştır. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. “Šarović o sutrašnjoj sjednici NSRS-a: Srijamo grlom u jagode, nisu svjesni opasnosti u koju nas vode”, Klix, <https://www.klix.ba/vijesti/bih/sarovic-o-sutrasnjoj-sjednici-nsrc-a-srljamo-grlom-u-jagode-nisu-svjesni-opasnosti-u-koju-nas-vode/211209148>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[5] “Zbog napada na ustavni poredak osumnjičena Željka Cvijanović te predsjed-nici partija iz vlasti u RS-u”, Klix, 21 Aralık 2021, <https://www.klix.ba/vijesti/bih/zbog-na-pada-na-ustavni-poredak-osumnjicena-zeljka-cvijanovic-te-predsjednici-parti-ja-iz-vlasti/211220050>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[6] “Селак саслушан у својству свједока у Тужилаштву БиХ”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=457309>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[7] Demokratik Halk İttifakı (DNS) Başkanı Nenad Nešić ve Demokratik İlerleme Partisi (PDP) Başkanı Branislav Borenović ve Sırp Cumhuriyeti İçişleri Bakanı Dragan Lukac celp aldıklarını doğrulamış, ifadeye daha sonra gideceklerini açıklamıştır. Sırp Cum-huriyeti Başbakanı Radovan Višković de Savcılık makamlarından davet almadığını açıklayan isimlerdendir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. “Вишковић: Нисам добио позив Тужилаштва; Уколико позив дође одазваћу се”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vi-jest.php?id=457452>, (Erişim Tarihi 21.12.2021); “Лукач добио позив Тужилаштва; Потврдићу чињенице већ познате јавности”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=457450>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[8] “Џубриловић: Нисам добио позив Тужилаштва БиХ”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=457429>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[9] “Округли сто поводом 30 година постојања Парламента”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=457430>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[10] “Ковачевић: Тужилаштво БиХ поново потврдило да је средство за обрачун са Српском”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=457382>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[11] “Dodik najavio usvajanje zakona o VSTV-u RS-a do kraja godine, Schmidtove po-ruke nazvao fašističkim”, Klix, <https://www.klix.ba/vijesti/bih/dodik-njavio-usvajanje-zakona-o-vstv-u-rs-a-do-kraja-godine-schmidtove-poruke-nazvao-fasistick-im/211217109>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[12] “Dodik: Mi branimo Ustav, ne urušavamo ustavni poredak”, Novosti, <https://www.novosti.rs/republika-srpska/vesti/1067332/milorad-dodik-republika-srpska-bos-na-hercegovina>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[13] “Dodik Poručio: Vreme će pokazati ko brani, a ko izdaje!”, Novosti, <https://www.no-vosti.rs/republika-srpska/vesti/1065215/dodik-porucio-vreme-pokazati-brani-izdaje>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[14] “Селак саслушан у својству свједока у Тужилаштву БиХ”, RTRS, <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=457309>, (Erişim Tarihi 21.12.2021).

[15] Peter Radan, The Badinter Arbitration Commission and the Partition of Yugoslavia, Cambridge University Press, Cambridge 2018; Alain Pellet, “The Opinions of the Bad-inter Arbitration Committee a Second Breath for the Self-Determination of Peoples”, Eji, <http://ejil.org/pdfs/3/1/1175.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.12.2021).

ANKASAM ANALİZ

Birleşik Arap Emirlikleri’nin Orta Asya Politikası: İşbirliğine Dayalı Yapıcı Bir Yaklaşım

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), bir Körfez ülkesi olmasına rağmen her devlet gibi farklı bölgelere yönelik politikalar geliştirmektedir. Bu kapsamda BAE’nin ilgilendiği bölgelerden biri de Orta Asya’dır. Abu Dabi yönetiminin Orta Asya politikasının ilişki kurulan devletlerle ortak çıkarları önceleyen pragmatik bir yaklaşım üzerinden şekillendiğini ve yapıcı bir nitelik taşıdığını söylemek mümkündür. Bu nedenle de BAE’nin bölgedeki faaliyetlerinin temelinde ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve muhtelif ülkelerde yapılan yatırımlar aracılığıyla iktisadi kazanımlar elde edilmesi yer almaktadır.

İktisadi ilişkilerin yanı sıra BAE, Kazakistan ve Türkmenistan’la olan münasebetlerinde enerji kartını da göz önünde bulundurmaktadır. Bu çerçevede Abu Dabi, Hazar merkezli projelerde BAE’li şirketlerin rol almasına yönelik bir çaba içerisinde. Tüm bu süreç ise bölge devletlerinin yabancı yatırım beklentileriyle örtüşmekte ve karşılıklı olarak kazan-kazan anlayışıyla ilişkileri ivmelendirmektedir.

Söz konusu yaklaşımın daha iyi anlaşılabilmesi için BAE’nin bölge devletleriyle olan ilişkilerine değinmek gerekmektedir. İlk olarak Kazakistan’dan bahsetmek gerekirse, BAE’nin bu ülkeyle Kazakistan Kurucu Cumhurbaşkanı Sayın Nursultan Nazarbayev

Dr. Doğan BAŞARAN
ANKASAM
Uluslararası İlişkiler
Uzmanı

döneminde temelleri ustalıkla atılmış bir ilişki geliştirdiği söylenebilir. BAE'nin 2005-2020 yılları arasında Kazakistan'a yaklaşık 2,4 milyar dolarlık bir yatırım yaptığı bilinmektedir. 2020 yılında iki ülke arasındaki ticaret hacmi, 474,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.[1]

Bu durum, halklar arasında yakınlaşma ve kültürel etkileşimi de arttırmaktadır. Nitekim Kazakistan, BAE vatandaşlarına bir ayla sınırlı olmakla birlikte vize muafiyeti uygulamaktadır. Bu noktada iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişeceğini öngörmek mümkündür. Nitekim Kazakistan Ekonomi Bakan Yardımcısı Sayın Alisher Abdykadirov, ülkesinin Ortadoğu'daki en önemli partnerinin BAE olduğunu belirterek iki devlet arasında 30 yeni projenin hayata geçirileceğini açıklamıştır.[2] Sayın Kasım-Cömert Tokayev'in de ikili münasebetlerin gelişmesini teşvik ettiği görülmektedir. Zaten ikili iktisadi ilişkilerin derinleşmesi amacıyla her yıl düzenli olarak Kazakistan-BAE Yatırım Forumu gerçekleştirilmekte ve bu forum vesilesiyle yatırımcılar arasında iletişim kurulmaktadır.

Abu Dabi-Nur-Sultan hattındaki ilişkilerin itici gücü ise ekonomidir. Bu anlamda BAE'nin yatırımları, Kazakistan'ın ehemmiyet arz ettiği bir meselesidir. BAE için ise Hazar'daki enerji havzasının durumu oldukça önemlidir. Nitekim Mubadala isimli BAE firması, Kazakistan'ın doğalgaz arama faaliyetlerini yürüten KazMunaiGas şirketinin %24'lük hissesini satın alarak bu bölgedeki projelere dahil olmuştur.

Benzer bir şekilde Kırgızistan'da da BAE'nin kayda değer yatırımları vardır. Örneğin 8 Şubat 2012 tarihinde Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti ile Abu Dabi Kalkınma Fonu arasında Bişkek-Torugart Karayolu Rehabilitasyon Projesi için Kredi Anlaşması imzalanmış ve böylelikle BAE, Kırgızistan'da ulaştırma projelerine finansman desteği sağlamaya başlamıştır. 7 Aralık 2014 tarihinde de karşılıklı yatırımların teşvikine yönelik mutabakat zaptı imzalanmış ve bunun ardından Kırgızistan'daki BAE yatırımlarında ciddi bir artış meydana gelmiştir. Yine aynı tarihte imzalanan bir başka mutabakat zaptı ise maden ve ticaret alanlarındaki işbirliğine kapı aralamıştır.

Görüldüğü üzere Abu Dabi-Bişkek hattındaki münasebetler, ekonomik işbirliği üzerinden şekillenmektedir. Üstelik bu ilişkiler, son yıllarda ve özellikle de Sayın Sadır Caparov'un Kırgızistan Cumhurbaşkanı olmasından itibaren canlanmıştır. Kırgızistan'da faal olduğu bilinen başlıca BAE şirketi ise DP World firmasıdır.[3] Ayrıca iki ülke arasında vize serbestisi uygulaması da vardır.

Nitekim 17 Ocak 2017 tarihinde taraflar, birbirlerine vize serbestisi uygulamaya başlamıştır.[4] Bu da halklar arasındaki gönül bağının kuvvetlenmesine hizmet etmiştir.

BAE'nin Özbekistan'la olan münasebetlerinde de Yeni Özbekistan Hareketi'nin lideri Sayın Şevket Mirziyoyev'in Özbekistan Cumhurbaşkanı olmasının ardından somut bir ilerleme yaşanmıştır. Zira Sayın Mirziyoyev'in Cumhurbaşkanı olması, Özbekistan'ın pek çok alanda açılım yapmasını beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda Özbekistan'ın kalkınmasına yönelik projelere ağırlık veren ve ülkesine yatırım çekmeye çalışan Mirziyoyev yönetimi, BAE'yle de yakınlaşmıştır.

Söz konusu yakınlaşmanın somut bir çıktısı olarak 2019 yılının Mart ayından 2021 yılının Ağustos ayına kadar geçen zaman diliminde BAE, Özbekistan'daki çeşitli projelere toplam 4,5 milyar dolarlık bir yatırım yapmıştır.[5] Bu yatırımların en dikkat çekici olanı ise 2021 senesinin Temmuz ayında açılışı gerçekleştirilen ve Abu Dabi merkezli Masdar tarafından inşa edilen 100 MW kapasiteli ilk güneş enerjisi santralidir. Halihazırda Özbekistan'da BAE sermayeli 107 işletme vardır. Ayrıca BAE merkezli 28 firma da faal olarak çalışmaktadır.[6] Bu da iki ülke arasındaki ilişkilerin ekonomik münasebetler üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Bu anlamda taraflar, ikili ticaret hacmini 10 milyar dolara çıkarma hedefinde hemfikirdir.[7]

BAE'nin Tacikistan'la olan ilişkilerine de olumlu bir atmosfer hâkimdir. Nitekim 2007 yılının Mart ayında BAE, Tacikistan'ın konsolosluk açtığı ilk Körfez ülkesi olmuştur. Bu durum ise Tacikistan Cumhurbaşkanı Sayın İmamali Rahman'ın Abu Dabi'ye verdiği önemi ortaya koymaktadır. Halihazırda BAE menşei 22 şirketin Tacikistan'da yatırım yapmak için düzenlenen fuarlara katılım sağladığı bilinmektedir. Dolayısıyla BAE'nin Tacikistan'la olan ilişkilerinde de tıpkı diğer Orta Asya ülkelerindeki gibi ekonominin itici güç olduğu söylenebilir.

Son olarak BAE'nin Türkmenistan'la olan münasebetlerine bakıldığında, iki ülke arasındaki ilişkilerin ana başlıklarını enerji, ticaret ve kentsel gelişim gibi alanların oluşturduğu görülmektedir. Ayrıca Petrofac, Gulf Oil ve Gas Fze gibi BAE şirketlerinin Hazar Denizi'ndeki projelerle yakından ilgilendiği ve Türkmenistan'da çalışmalar yürüttüğü bilinmektedir.[8] Mevzubahis çalışmalar Türkmenistan Cumhurbaşkanı Sayın Gurbanguli Berdimuhamedov tarafından da desteklenmektedir. Abu Dabi-Aşgabat arasındaki münasebetlerin itici gücü ise BAE-Türkmenistan İş Konseyi'dir. Konsey, Türkmenistan'daki

yatırım alanlarının tespiti ve BAE'li yatırımcıların yönlendirilmesi noktasında etkin bir işleve sahiptir.

İki ülke arasında 49 ikili anlaşma bulunmaktadır. Bunun sonucunda Türkmenistan, elektronik, yüksek teknoloji, kamyon, araba ve diğer ihtiyaçlarının büyük çoğunluğunu BAE'den karşılamaktadır. Halihazırda BAE, Türkmenistan'ın beşinci büyük tedarikçisi konumundadır.[9]

Tüm bu bilgilerden hareketle, BAE'nin Orta Asya'da yapıcı bir rol üstlendiği ve gerçekleştirdiği yatırımlar vesilesiyle hem istihdam yarattığı hem de bölgesel refaha katkı sağladığı ifade edilebilir. Söz konusu durum ise bölge başkentlerinin Abu Dabi'ye sempatiyle bakmasını beraberinde getirmektedir. Elbette ki BAE'nin bölgedeki faaliyetleri, yalnızca Orta Asya devletlerine değil; BAE'ye de kazanım sağlamaktadır. Abu Dabi yönetimi hem yatırımlar hem de enerji projeleri aracılığıyla bölgeden önemli kazançlar elde etmektedir. Fakat bu ilişki şeklinin bir tarafın diğerini sömürdüğü bir münasebet biçimi olmadığı da

“Türkmenistan, elektronik, yüksek teknoloji, kamyon, araba ve diğer ihtiyaçlarının büyük çoğunluğunu BAE’den karşılamaktadır. Halihazırda BAE, Türkmenistan’ın beşinci büyük tedarikçisi konumundadır.”

[1] “UAE, Kazakhstan to Strengthen Business Relations in Key Sectors”, Gulf Today, <https://www.gulftoday.ae/business/2021/03/07/uae-kazakhstan-to-strengthen-business-relations-in-key-sectors>, (Erişim Tarihi: 29.12.2021).

[2] Aynı yer.

[3] “Trade and Economic Cooperation”, Embassy of the Kyrgyz Republic, <https://mfa.gov.kg/en/dm/abu-dabi-en/Menu-Foreign/-uslugi/Trade-and-Economic-Cooperation/AE>, (Erişim Tarihi: 09.09.2021).

[4] “Legal Base”, Embassy of the Kyrgyz Republic, <https://mfa.gov.kg/en/dm/abu-dabi-en/Menu-Foreign/-uslugi/Legal-base/AE>, (Erişim Tarihi: 29.12.2021).

[5] “UAE and Uzbekistan: Heralding A New Era”, Gulf Business, <https://gulfbusiness.com/uae-and-uzbekistan-heralding-a-new-era/>, (Erişim Tarihi: 29.12.2021).

aşıkardır. Yani BAE'nin bölge devletleriyle olan ilişkileri karşılıklı bağımlılık anlayışı çerçevesinde tüm tarafların çıkarlarına uygun bir yaklaşımla işlemektedir. Bu nedenle de bölge başkentlerinin Abu Dabi'nin faaliyetleri konusunda herhangi bir kaygısı bulunmamaktadır. Bu yüzden de BAE'nin bölge devletleriyle olan münasebetlerindeki olumlu atmosferin devam edeceği öngörülebilir.

[6] “Uzbekistan, UAE Agree to Enhance Trade-Economic, Investment Cooperation”, President.uz, <https://president.uz/en/2455>, (Erişim Tarihi: 29.12.2021).

[7] Aynı yer.

[8] “Bilateral Relationship”, MOFAIC, <https://www.mofaic.gov.ae/en/missions/ashgabat/uae-relationships/bilateral-relationship>, (Erişim Tarihi: 29.12.2021).

[9] “UAE, Turkmenistan Mull Strengthening Cooperation”, Araznews, <https://www.azernews.az/region/158876.html>, (Erişim Tarihi: 29.12.2021).

HABER ANALİZ

Washington–Moskova Hattında Güvenlik Taahhütleri Diplomasisi

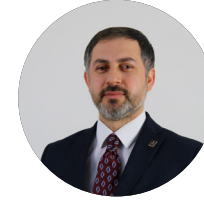
Rusya'nın Ukrayna sınırına yaklaşık 100 bin asker konuşlandırması, iki ülke arasında 2014 yılından bu yana devam eden gerilimi yeniden tırmandırdı. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) bölgedeki varlığından rahatsızlık duyduklarını belirten Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, bölgedeki gerilimin artmasından Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve NATO'yu sorumlu tutuyor. NATO'nun doğuya doğru genişlemesinin ülke güvenliğine tehdit oluşturduğunu öne süren Moskova yönetimi, NATO'dan güçlerini Doğu ve Orta Avrupa'dan çekmesini ve Ukrayna ve Gürcistan başta olmak üzere eski Sovyetler Birliği ülkelerinin üyelik taleplerini reddetmesini içeren "güvenlik garantileri" konulu taslak bir metin yayınladı.

Moskova'nın ABD ve NATO'ya ilettiği güvenlik talepleri, Washington ve müttefikleri tarafından tepkiyle karşılandı. Rusya'nın NATO'yla ilgili taleplerini kesinlikle kabul etmeyeceklerini bildiren Washington yönetimi, Moskova'yla diplomatik görüşmelere başlıyor. Tarafların Cenevre'de başlayan müzakerelere önümüzdeki günlerde farklı formatlarda devam etmesi bekleniyor.

Bu kapsamda Washington-Moskova hattında yaşanan gelişmeleri Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'ne (ANKASAM) değerlendiren uzmanlar, müzakere sürecinin zorlu geçeceğini bildiriyor.

Sibel MAZREK
ANKASAM Medya
Koordinatörü

Dr. Sabir ASKEROĞLU
ANKASAM
Avrasya Uzmanı

Dr. İntigam MEMEDOV
Uluslararası İlişkiler
Uzmanı

Prof. Dr. Ali ASKER
Karabük Üniver-
sitesi Uluslararası
İlişkiler Bölümü
Öğretim Üyesi

“Müzakereler, Ukrayna merkezli gerilimi azaltabilir.”

Rusya'nın uzun zamandır ABD'yle iletişim kurmak istediğini söyleyen Dr. Sabir Askeroğlu, “Rusya, görüşmelerin yapılması için ABD'yi zorladı. Eğer anlaşma olmasa, Rusya'nın Ukrayna'ya müdahale etme riski vardı. Böyle bir ihtimal de ABD'nin Ukrayna'ya yönelik dış politikasını etkileyebilirdi. Çünkü ABD ile Ukrayna arasında stratejik işbirliği söz konusudur. Bu nedenle Washington yönetimi, bir anlamda Ukrayna'nın güvenliğinden sorumludur. Dolayısıyla ABD, Rusya'nın müdahalesini önlemek için Ukrayna'yı silahlandırdı. Tüm bunlar da gerginliğe neden oldu. Ancak olası bir kriz, ABD'nin işini zorlaştırabilirdi. Şimdi ise ABD, söz konusu sorunun ciddi bir krize dönüşmemesi için Rusya'yla görüşmeye mecbur kaldı.” dedi.

Müzakerelerin önemine dikkati çeken Askeroğlu, “Görüşmeler ciddi bir güvenlik riskini bertaraf edebilir. Bölgedeki tansiyonu düşürebilir. Ancak Moskova'nın talep ettiği taahhütlerde anlaşmaya varılması oldukça zordur.” yorumunu yaptı.

“Rusya'nın güvenlik talepleri ABD ve NATO tarafından kabul edilmeyecek.”

Dr. İntigam Memedov, “ABD, NATO ve Rusya birbirlerinin çıkarlarını biliyor. Bugün tanık olduğumuz süreç, her iki taraf için yararlıdır. Zaten gündeme gelme sebebi de budur.” ifadelerini kullandı.

Müzakerelerin Joe Biden'ın uluslararası güvenlik konularındaki rolünü pekiştirmek için bir fırsat olduğunu öne süren Memedov, “Biden, iç politikada Build Back Better World/Daha İyi Bir Dünyayı Yeniden İnşa Et Projesi (B3W) veya dış politikada Trump'ın katılımıyla gerçekleşen Kore-Amerika Panmunjom Zirvesi gibi küresel bir şey arıyor. Putin ise NATO'nun doğuya doğru genişlememesi ve post-Sovyet ülkelerde askeri üs kurulmaması gibi Rusya'nın iki klasikleşmiş nihai koşulunu dile getiriyor.” açıklamasında bulundu.

Son olarak Rusya'nın anlaşma taslağında yer alan taleplerin ABD ve NATO tarafından kabul edilmeyeceğini de iddia eden Memedov, “Müzakerelerin uzayacağını öngörebiliriz. Görüşmelerden olumlu bir sonuç çıkması, tarafların taviz verip vermemesine bağlıdır.” diyerek açıklamalarını sonlandırdı.

“Rusya, taleplerinin ABD tarafından kabul edileceğini düşünüyor.”

Rusya'nın güvenlik taleplerinin yeni bir konu olmadığını ifade eden Prof. Dr. Ali Asker, ABD'ye iletilen taslak metni 30 senelik sorunların belgelenmiş hali şeklinde yorumlayarak NATO'nun doğuya doğru genişlemesinin Rusya'nın temel sorunu olduğunu vurguladı. Bu kapsamda Asker, “NATO'nun doğuya doğru genişlemesi ve Batı tehdidinin Rusya'nın sınırlarına yaklaşması, Rusya'nın çevrelenmesi anlamına gelmektedir.” dedi.

Diğer uzmanlara kıyasla Asker, Rusya'nın güvenlik taleplerine ABD'nin olumlu yanıt vereceğini ve buna karşılık bazı güvenceler isteyeceğini öne sürerek “ABD'nin Rusya'dan Ukrayna, Doğu Avrupa, Güney Kafkasya ve Orta Asya ülkeleriyle ilgili güvenlik yükümlülükleri kapsamında ek taleplerde bulunabileceğini belirtmek gerekir.” yorumunu yaptı.

**Doç. Dr. Fahri
ERENEL**

İstinye Üniversitesi
Öğretim Üyesi

“Rusya’nın NATO karşısında başarısız olma ihtimali yok denecek kadar azdır.”

NATO’nun Gorbaçov döneminde doğruya doğru genişlememe konusunda verdiği sözleri yerine getirmediğini ve bu durumun Rusya tarafının sık sık dile getirildiğini hatırlatan Doç. Dr. Fahri Erenel, “Jeopolitik derinliğini tarihi ve kültürel zenginliğiyle birleştiren Rusya, asla sıradan bir ülke değildir. Dolayısıyla yaptırımlar veya çevreleme stratejisi, Moskova’yı yakın çevre doktrini doğrultusunda hareket etmekten vazgeçiremeyecektir.” açıklamasında bulundu.

Ayrıca Erenel, “Rusya’nın hipersonik füzelerdeki ve hava savunma sistemlerinde ki bariz üstünlüğü, Çin’le imzaladığı işbirliği anlaşması, Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ile Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ) üyeliği, Baltık, Arktik ve Kuzey Pasifik’te artan askeri hareketliliği, Güney Çin Denizi ve Hint Okyanusu’nda Çin’le birlikte deniz ve hava devriyesi faaliyetlerine başlaması, uzayda uydu vurabilme yeteneğine ulaşması, her alanda askeri kapasitesini geliştirmesi ve Putin gibi güçlü bir lider tarafından yönetiliyor olması karşısında, taşıma suyla değirmen döndürmeye çalışan NATO vardır. Bu ortamda Moskova’nın başarısız olma ihtimali yok denecek kadar azdır.” şeklinde konuştu.

**Hulusi
KILIÇ**

Emekli Büyükelçi

“Güvenlik garantisi talepleri, Rusya’nın Varşova Paktı dönemi özleminin bir göstergesidir.”

Rusya’nın, Ukrayna’ya ciddi destek veren ABD ve NATO’dan güvenlik garantisi talebinde bulunmasını akıllıca bir davranış olarak yorumlayan Emekli Büyükelçi Hulusi Kılıç, “Bu sözleşme, Soğuk Savaş döneminde NATO ile Varşova Paktı arasında nükleer ve uzun menzilli silahların sınırlandırılması konusunda yürütülen müzakereler dönemini hatırlatmaktadır. Dolayısıyla güvenlik garantisi talepleri, Rusya’nın Varşova Paktı dönemine özlem duymasının bir göstergesidir.” dedi.

Kılıç, taraflar arasında 2022 yılının başlarında müzakere edilmesi öngörülen 9 maddelik taslak anlaşmanın 6. ve 7. maddesine dikkati çekerek, “Türkiye’yi de yakından ilgilendiren bu iki maddeyi, ABD ve NATO hiçbir zaman kabul etmeyecektir. Bu kapsamda söz konusu müzakerelerin uzun süreceğini rahatlıkla söyleyebiliriz.” değerlendirmesinde bulundu.

**Ceyda
KARAN**

Gazeteci

“‘Nefes aldırıcı’ ara formüllerin üretilmemesi halinde dünya çapında sıkıntılı bir döneme girilebilir.”

Biden yönetiminin Avro-Atlantik ve Asya Pasifik’te ekonomik, siyasi ve askeri olarak yükselen güçlere karşı, oyunu ‘büyük güç rekabetiyle’ yeniden kurmaya çalıştığını belirten Gazeteci Ceyda Karan, “ABD hegemonyasının ‘motoru’ hala Avrupa’da ve bu motor, ‘teklemeye’ başladı. Dolayısıyla Beyaz Saray’da Avrupa’nın Rusya ve Çin’le artan iktisadi ve ticari bağlarının zayıflatılması düşüncesi ön plana çıktı. Avrupa’ya yakınlığı ve Kuzey Akım-2 Projesi’nin kuracağı ekonomik bağlar vesilesiyle Rusya, ABD açısından acil önlem alınması gereken aktör olarak ön plana çıktı. Dolayısıyla oyun bir kez daha Ukrayna denklemi üzerinden kurgulandı. Bu anlamda ‘Batı’yı seçmek isteyen eski Sovyet cumhuriyetine Rus tehdidi’ söylemi gündeme geldi. NATO’nun ‘asli misyonu’, Batı merkezli neoliberal düzenin ekonomi-politiğinin hegemonyasıdır. Bunun için de tam olarak nüfuz edemediği yerler de hedef haline gelmektedir.” yorumunu yaptı.

BASINDA ANKASAM

10 Ocak 2022

ANKASAM Dış Politika Uzmanı Emrah Kaya, Kazakistan’da şiddet eylemlerine dönüşen ve devam eden gösterilere ilişkin son gelişmeleri Kanal 12 Televizyonu’nda yayınlanan Haftanın Notları programında değerlendirdi.

10 Ocak 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, Kazakistan’da devam eden protestolara yönelik TASC Televizyonu’nda yayınlanan Küresel Analiz programında Pınar Ergüner’in sorularını cevapladı.

12 Ocak 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, Akit TV’de Kazakistan’da yaşanan gelişmeleri değerlendirdi.

12 Ocak 2022

Rumeli-Balkan Stratejik Araştırmalar Merkezi (RUBASAM), Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Avrasya Uzmanı Gözde Kılıç Yaşın’ın Bosna Hersek’teki siyasi kriz hakkında Haber Global TV’ye yaptığı değerlendirmelere yer verdi.

12 Ocak 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Uzmanı Dr. Doğan Başaran, Türkmeneli TV Enerji Analiz programında Kazakistan merkezli gelişmeleri değerlendirdi.

12 Ocak 2022

ANKASAM Uluslararası İlişkiler Uzmanı Dr. Doğan Başaran, Ulusal Kanal Günlük programında Rusya-Batı görüşmelerini değerlendirdi.

14 Ocak 2022

ANKASAM Dış Politika Uzmanı Emrah Kaya, A Haber Gece Ajansı Bülteni programında Türkiye Ermenistan görüşmelerini değerlendirdi.

15 Ocak 2022

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, Türk Dünyasında yaşanan ekonomik gelişmeler ve izlenen politikaları TRT Avaz’da yayınlanan Ekonomi Politik programında değerlendirdi.

15 Ocak 2022

ANKASAM’ın Özbekistan Silahlı Kuvvetleri ve Anavatani Savunma Günü vesilesiyle “Özbekistan Silahlı Kuvvetleri ve Anavatani Savunma Günü’nü kutlar, tüm Özbekistan halkına barış ve huzur dolu yarınlar dileriz.” başlıklı paylaşımı Özbekistan Dışişleri Bakanlığı Dunyo Haber Ajansı’nın resmi sayfasında, “Türk basınında Özbek Silahlı Kuvvetleri’nin kuruluşunun 30. yıl dönümüyle ilgili haberler” başlığıyla yayımlandı.

16 Ocak 2022

Kazakistan’ın Ankara Büyükelçisi Abzal Saparbekuly’nin ANKASAM’a yaptığı özel açıklamalar medya tarafından ilgi gördü.

